

*Ovde unesite naziv Vase škole , na primer Elektrotehnička škola Nikola Tesla, Zrenjanin

SEMINARSKI RAD

Tema :

Nasilje u porodici

Profesor-mentor:

***ime mentora**

Učenik:

***Vase ime, razred**

Februar, 2009.

SADRŽAJ

1	UVOD	3
2	Nasilje u porodici.....	4
2.1	FIZIČKO NASILJE	4
2.2	EMOCIONALNO ILI PSIHIČKO NASILJE	5
2.3	SEKSUALNO NASILJE	5
2.4	EKONOMSKO NASILJE	5
2.5	NASILJE NAD DECOM	5
3	PRIMERI NASILJA NAD ZENAMA.....	6
3.1	Nasilje u vezi sa devojčkim mirazom.....	6
3.2	Kršenje prava žena: Ubistva zbog časti	6
3.3	Obrezivanje žena (osakaćivanje genitalija, FGM).....	7
3.4	Tradicionalno preferisanje muške dece	8
3.5	Silovanje	8
3.6	ZBOG CEGA ŽENE TRPE NASILJE	10
4	KAKO IZGLEDA PROFIL NASILNIKA	11
5	ZAKLJUCAK	15
6	LITERATURA	16

1 UVOD

U toku 20. veka položaj žena se korak po korak poboljšao promenom ustava nacionalnih država, kao i deklaracija na međunarodnom nivou. U mnogim zemljama ukinuta su formalno-pravna ograničenja. Posedica toga bio je bolji pristup vaspitanju bolja zdravstvena zaštita i političko učešće. Uprkos tome pokazalo se da zaštita prava žena ni u kom slučaju nije osigurana i to je slučaj širom sveta, nezavisno od kulturnog konteksta pojedinačne regije. Povrede prava žena su proizvod sile i nasilja. Najvažnije i osnovno ljudsko pravo - pravo na život i telesnu nezavisnost - uskraćuje se ženama širom sveta. Žene su u velikoj meri izložene nasilju u porodici, u društvu i od strane države.

Karakteristika ove vrste nasilja sastoji se u tome da se ono ne provodi nad jednom ženom, već nad svim ženama kao jednom socijalnom grupom. Nasilje nad ženama je sve ono čime se jednoj ženi samo po osnovu njene polne pripadnosti uskraćuje da iskoristi i realizuje sve svoje sposobnosti i mogućnosti razvitka. To je često jedna vrsta nepoštovanja žene, što je neretko opšteprihvaćeno u društvu, a što muškarci uopšte ne primećuju. Istovremeno žene to isto nasilje doživljavaju kao neophodno zlo njihovog postojanja kao žene, ili kao biološki zasnovanu formu veze i odnosa između muškarca i žene.

Može se razlikovati strukturalno i lično nasilje:

Pod **ličnim nasiljem** podrazumeva se direktni atak na telo žene, npr. silovanje žena ili devojčica, telesno zlostavljanje ili ubistva žena. Lično nasilje je u većini slučajeva povezano sa telom žene, sa njegovom reproduktivnom funkcijom i seksualitetom žene.

Strukturalno nasilje izraženo je u ideologiji manje vrednosti, nepoštovanju žene i statusu žene kao objekta, i u mnogim društvenim oblastima povezano je sa pretendovanjem muškaraca ka superiornosti.

Vlade ne reaguju na nasilje koje je usko povezano sa polnom pripadnošću sa jednakim kaznenim merama kao kod drugih krivičnih dela. Nasilje nad ženama dugo vremena se uopšte nije posmatralo kao povreda ljudskih prava, već kao "interna" stvar pojedinačnih država, a opet na nivou pojedinačnih država često se ovakva vrsta nasilja objašnjavala kao "privatna" stvar žrtve i počinioca. Ovo počiva u povlačenju razlike između dve sfere "javno" i "privatno" koje postoje kako u tradicionalno patrijarhalnom društvu, tako i u građanskom, zapadnjačkom društvu.

2 *Nasilje u porodici*

Nasilje u porodici događa se u celom svetu, i usmereno je pre svega na ženske članove porodice u njihovoj ulozi kćerki, snaha, sestara, supruga ili bivših supruga, (bivših) životnih saputnica ili (bivših) ljubavnica. Počinioci su (sa izuzecima) muški članovi porodice. Ova vrsta nasilja nad ženama prelazi kulturne, tradicijske i religiozne granice.

Kućno nasilje je fenomen kojem se u mnogim zemljama ne poklanja dovoljna pažnja. Često nasilje u kući i ne znači (pravno) zločin. Zbog toga o pojedinačnim zemljama imamo samo nepotpune podatke i studije o tom fenomenu. Ove studije, javne statistike (npr. policijske statistike) često ne prikazuju stvarno stanje stvari.

- U Nemačkoj i SAD-u svaka treća žena bar jednom u životu biva zlostavljana od muških članova svoje porodice, od strane supruga ili njenog partnera,
- U Rusiji se 80% svih zločina dešava kod kuće.
- 1992. godine na Kubi je provedena anketa koja je pokazala da su 26,2% ispitanica žrtve fizičkog, a 33,5% prihičkog nasilja od strane njihovih supružnika.
- U Egiptu jedna od tri žene biva najmanje jednom u životu pretučena od strane svog supruga.
- U Kuvajtu je oko 15% žena izloženo nasilju u kući.
- U Pakistanu je 80% žena izloženo nasilju u kući
- U Papua Novoj Gvineji dve trećine svih žena bivaju pretučene u braku.
- U Litvaniji 34,5% svih žrtava ubistava su žene ubijene od njihovih supruga.
- U Južnoj Africi svaki šesti dan bar jedna žena biva ubijena od strane njenog muža ili dečka.

Pouzdana podaci o nasilju nad ženama i decom ne postoje. Bez toga nasilje ostaje i dalje potcenjen i nevidljiv problem. Utvrđivanje rasprostranjenosti nasilja nad ženama i decom neophodno je radi donošenja programa intervencija za zaštitu.

Od početka rada *Savetovališta protiv nasilja u porodici*, javlja se veliki broj žena i dece, godišnje oko 3000, koje imaju problem sa nasiljem. Na osnovu navedenog broja poziva, koji čini jedan reprezentativni uzorak i obrađenih podataka utvrđeno je nekoliko **vidova zlostavljanja**

2.1 **FIZIČKO NASILJE**

Fizičko nasilje je svaki oblik fizičkog zlostavljanja, bez obzira kojeg je pojavnog oblika i intenziteta. Primeri fizičkog nasilja su:

- udaranje, šamaranje, guranje, davljenje, bodenje, šutiranje...
- gađanje raznim predmetima
- zaključavanje, ugrožavanje slobode kretanja
- izlaganje opasnostima

FIZIČKO NASILJE čini 70% i to su po pravilu najekstremniji oblici nasilja (prelomi ruku, prelomi nosa, povrede glave, izbijanje zuba). U ovoj kategoriji su i slučajevi fizičkog zlostavljanja žena u toku trudnoće i periodu dojenja. Žene se ponekad jave i da bi ostavile dokaze da su zlostavljane u slučaju da im se nešto desi.

2.2 EMOCIONALNO ILI PSIHIČKO NASILJE

- govori vam da ste debeli, ružni, da vas niko neće...
- govori vam da ste glupi, loša majka
- optužuje vas da imate aferu ili da pokušavate da zavedete drugog
- uskraćuje vam ljubav, govori o svojim ljubavnim aferama
 - kritikuje, iskazuje ljubomoru, javno ponizava,
- koristi decu za emocionalne usluge i sl.

PSIHIČKO NASILJE je drugo po učestalosti nasilja koje se prijavi. Treba dodati da se žene koje trpe fizičko nasilje trpe istovremeno i psihičko nasilje, dok u obrnutom slučaju to ne mora da bude slučaj.

2.3 SEKSUALNO NASILJE

- prisiljavanje na seks kada vi to ne želite
- prisiljavanje na seksualne radnje koje ne volite
- kritikuje vaše seksualne radnje

SEKSUALNO NASILJE često prati i fizičko i psihičko nasilje, a u većini slučajeva ti oblici nasilja se čine zajedno.

Nasilje najčešće čine supruzi, bivči supruzi i vanbračni partneri i to u 78% slučajeva. Na drugom mestu su sinovi 9%, a na trećem očevi 4,2%. Čerka se u ulozi nasilnice javlja u 2% slučajeva, dečko u 1,8%, a majka i svekrva u 1,6%.

Odnos nasilnik-žrtva ima veze i sa godinama žene. Nasilje od strane partnera najčešće trpe mlade i žene srednjih godina, dok nasilje od strane sinova je karakteristično za starije žene (preko 60 godina), a nasilje koje čine očevi odnosi se na vrlo mlade žene, devojke.

2.4 EKONOMSKO NASILJE

Kontrolisanje finansija od strane muža ili partnera predstavlja jedan od najčešćih oblika ekonomskog nasilja nad ženama.

Nasilnik obično kontroliše celokupni kućni budžet, uključujući i platu koju zaradi žena i daje joj novac u delovima, samo za potrebe koje po njegovoj proceni predstavljaju neophodne kućne troškove.

2.5 NASILJE NAD DECOM

čine i očevi i majke, međutim sama deca nasilje vrlo retko prijavljuju jer ga ne prepoznaju.

Nasilja nad decom ima mnogo više nego što se pretpostavlja i najčešće ga prijavljuje komšiluk i rodbina. Svako nasilje u porodici u kojoj ima dece je i nasilje nad decom bez obzira da li su mu deca neposredno izložena.

Nasilje u porodici ima **tri osnovne faze**:

- PODIZANJE TENZIJE,**
- AKUTNO ZLOSTAVLJANJE**
- PONOVO USPOSTAVLJANJE VEZE** (faza "medenog meseca")

Tokom "prve faze" nasilnik akumulira bes koji može biti uzrokovan osećajem nezadovoljstva

zbog njegovog viđenja situacije u kući, nezaposlenosti, konzumiranja alkohola i dr.sličnih okolnosti. U fazi akutnog zlostavljanja, bes nasilnika kulminira kroz otvoreno maltretiranje, fizičke nasrtaje, premlaćivanje, seksualno zlostavljanje, premlaćivanje, uništavanje stvari po kući i slično. U posljednjoj fazi ciklusa, tokom ponovnog uspostavljanja veze nasilnik po svaku cenu nastoji da pridobije žrtvu putem emocionalne manipulacije, često je ubeđujući da je ona u velikoj meri kriva za nasilje koje se dogodilo.

3 PRIMERI NASILJA NAD ZENAMA

Izloženost žena nasilju ima duboke korene u patrijahalnoj strukturi društva i tradicionalnoj podeli polova. Promene u javnom životu, poput rata, nemaštine, gubljenja zaposlenja, u značajnoj meri uticu na odnose među ljudima i pogoduju nasilju i u porodici i van nje.

3.1 Nasilje u vezi sa devojačkim mirazom

Ubistva zbog devojačkog miraza proširena su u Južnoj Aziji (Bangladeš, Pakistan, Indija i Nepal). Evo nekoliko podataka: Prema izveštaju vlade 1993. godine u Indiji je počinjeno **4.936** ubistava zbog devojačkog miraza, 1994.god. i 1995.god. **4.811**. U Pakistanu po zvaničnim podacima ubistava zbog devojačkog miraza porasala su sa 1.100 iz 1980. godine na 1.800 iz 1990. godine. Ipak ove crne cifre su po svemu sudeći mnogo veće. Mnoge žrtve podlegnu nakon nanešenih povrede pre nego se ispita koji su stvarni razlozi za počinjeno nasilje, dok pripadnici porodice iz straha odbijaju dati bilo kakve izjave.

Najpre žene bivaju zlostavljane psihički i fizički od strane supruga i njegove porodice. S obzirom da je povratak u roditeljsku kuću gotovo nemoguć zbog "sramote" koju bi pretrpele, mnoge od njih pribegavaju samoubistvu. Ostale žene uglavnom sustiže sudbina koja ih osudi na polivanje kerozinom i paljenje. U većini domaćinstava postoje sporeti na kerozin, tako da se ova ubistva uglavnom razvijaju kao "kućne nesreće".

Glavni razlozi za ubistva izvršena zbog devojačkog miraza su finansijske prirode, kada roditelji mladenke nisu u stanju platiti cenu koju mladoženja zahteva ili pak kada mladoženja želi doći u posed novog miraza novom ženidbom.

Protiv ubistava zbog devojačkog miraza u Indiji je od 1961. godine zabranjen miraz. A 1986. godine Krivični zakon je dopunjen odredbom po kojoj mladoženja i pripadnici njegove bliže porodice snose odgovornost u prvih sedam godina braka za svaku neprirodnu smrt mladenke, ukoliko se mogu dokazati šikaniranja provedena nad istom. I pored toga ubistva zbog miraza se i dalje dešavaju.

3.2 Kršenje prava žena: Ubistva zbog časti

"Ubistva zbog časti" (honor crimes) vrlo su česta na istoku i jugoistoku Turske. Tradicionalno ova ubistva proširena su i vrlo česta u celokupnom području Sredozemlja, na Bliskom Istoku, te dalje u Aziji i Africi. Devojke koje izgube svoju nevinost moraju računati na ubistvo koje će izvršiti njihova porodica. Ljubavna afera je jednako smrtna kao i silovanje ili seksualno zlostavljanje, čak ako je jedno ili drugo počinjeno od strane bližeg člana porodice. U ovom slučaju počinioć će ponovo vratiti čast porodici kada ubije zlostavljanu devojku. Ista kazna pretila ženi koja pobegne iz braka sa čovekom kojeg ne voli ili ako pobegne pre sklapanja braka ugovorenog od strane porodice, čak iako razlog za njen beg nije afera sa nekim drugim čovekom.

Tačan broj ubistava zbog časti nije poznat, obzirom da se mnogi slučajevi zaključuju kao "nesretni slučajevi". Samo u gradu Urfa u Turskoj u poslednjih pet godina počinjeno je 26 ubistava zbog časti. U Pakistanu svake godine biva ubijeno ili povređeno stotine žena zbog sumnje od strane njihovih muških rođaka da imaju ilegalnu seksualnu aferu. Devojke, ukoliko pobegnu, bivaju mučene i ubijene - ubodima, vatrenim oružjem, polivene benzinom i zapaljene, ili bivaju utopljene, pregažene (od strane muških rođaka), otrovane (od strane majki ili sivekri). Veoma je mali broj slučajeva kada počiniooci ovih ubistava nisu pripadnici porodice.

Patrijarhalni moral stavlja čast cele porodice u vezu sa nevinošću devojke, odnosno sa čednošću udate žene. Međutim, ne pravi se razlika između činjenice da li je nevinost izgubljena samovoljno ili silom. Ukoliko je "sramota" vidljiva za susede, mogućim gravidnim stanjem neudate devojke, jedina šansa da se povрати izgubljena čast je smrt devojke. "Obećaćenje" jedne devojke u porodici može uništiti šanse za udaju svih njenih sestara.

Ubistva koje se počinjavaju u cilju vraćanja časti porodici kažnjiva su. Ali rađe se prihvata zatvorska kazna, nego mogućnost da porodica ostane obećaćena. Porodično veće često daje nalog najmlađem (maloletnom) članu porodice da izvrši ubistvo kako bi se izbegla zatvorska kazna. Uglavnom za žene postoji samo mogućnost bega kako bi izbegle sigurnu smrt. Sa druge strane, opet, ne postoje jasne zakonske odredbe koje bi ovakvim ženama omogućile pravo da zatraže azil. Ovakva kazna sledi čak i ženama i devojkaama iz porodica turskih doseljenika u Evropu, ukoliko se one usude tražiti i za sebe prava koja vide da imaju žene zapadne Evrope.

3.3 Obrezivanje žena (osakaćivanje genitalija, FGM)

FGM (= Female Genital Mutilation) pre svega je veoma raširena u Africi kod mnogih plemena. U Egiptu, Etijopiji, Sudanu i Džibutiju gotovo 100% žena ima ovakvu sudbinu. U ostalim državama su obrezane samo pripadnice pojedinih plemena, npr. u Nigeriji, na Maliju, u Senegal, Burkina Faso ili u Keniji. FGM se pojavljuje i na arapskom poluostrvo (Ujedinjeni arapski Emirati, Južni Jemen) i u delovima Azije.

Prema procenama na svetu živi između 100 i 157 miliona žena i devojčica koje su podvrgnute obrezivanju. Svake godine taj broj se poveća za oko dva miliona. Oni koji nisu pripadnici plemena koja vrše obrezivanje, ovaj običaj ne nazivaju obrezivanjem, već osakaćivanjem genitalija. Sve se, uglavnom, vrši bez anestezije i dezinfekcijskih sredstava, ponekad se upotrebljavaju prirodni melemi. Osakaćivanje vrše babice ili starije žene, a ređe sveštenici muškog pola ili berberi. Starost devojčica nad kojima se provodi ovaj poduhvat, u pravilu, je između 4 i 8 godina.

FGM je stari običaj, koji datira još iz vremena pre pojave monoteističkih religija. Proširen je kod muslimana, jednako kao kod hršćana i animista (pripadnici vere u prirodu i postojanje dobrih i zlih duhova).

Stvarni motiv za osakaćivanje genitalija ipak treba potražiti u partijarhalnim društvenim strukturama. Osakaćivanje služi kao sredstvo kontrole ženske seksualnosti i zaštita od gubitka nevinosti. Zdravstvene posledice su veoma teške:

- stanje šoka zbog velikog gubitka krvi;
- trovanje krvi; tetanus;
- inficiranje dečijom paralizom, hepatitisom i HIV-om;
- zapaljenje jajnika i maternice; sterilitet;

Neretko u plemenima postoji zabrana da se govori o bolovima.

U mnogim zemljama donešeni su zakoni protiv osakaćivanja genitalija. U Egiptu je ministar zdravlja preporučio da delomično odstranjivanje klitorisa vrše lekari umesto da se vrši

ekstremnim poduhvatima. U Sudanu i u Keniji takođe postoji zakonska zabrana. FGM ipak predstavlja integralni deo tamošnjeg društva. Osakaćivanje genitalija ženama ne može se ni u kom slučaju pripisati samo primitivnim plemenima i povezati sa pojmom "u izumiranju". Upravo suprotno, čak i srednji stalež u gradovima praktikuje obrezivanje žena, što se u Africi sve više širi. Tendencija je da se sve češće provode drastične procedure umesto blagih; operacije provode se na sve mlađim devojkicama, čak i na ženskoj dojenčadi, pošto dojenčad ne pružaju jak otpor pri ovakvom poduhvatu.

Osakaćivanje genitalija je tek odnedavno tema međunarodnih organizacija za zaštitu ljudskih prava i zdravlja. Sada se FGM praktikuje čak i u zapadnjačkim zemljama od strane doseljenika i izbeglica. Danas u mnogim zemljama sveta postoje mali lokalni projekti i inicijative žena, koje na svim nivoima pokušavaju delovati protiv osakaćivanja genitalija žena i posledica toga: prosvetavanjem, medicinskom zaštitom, kućama za zaštitu devojčica, vaspitanjem i kvalifikovanjem itd.

3.4 Tradicionalno preferisanje muške dece

Tradicionalno preferisanje muške dece posebno je rašireno u Kini, Severnoj Koreji, Indiji i Pakistanu. Ženska dojenčad, devojčice i žene bivaju uskraćene za hranu i lečničku zaštitu. Napretkom tehnike moguće je veoma rano odrediti pol fetusa u telu majke. Ukoliko je reč o ženskom fetusu vrše se pobačaji, ili se devojčice nakon rođenja ubijaju ili napuštaju.

Po demografskim proračunima širom sveta "nedostaje" 90 miliona žena. U Južnoj Aziji, Kini, na Srednjem i Bliskom Istoku smrtnost devojčica je duplo veća od smrtnosti njihovih muških vršnjaka. U proseku na 100 rođene dece muškog pola dolazi 93 ili 96 ženskih beba. U 21 zemlji sveta na 100 rođene muške dece dolazi manje od 95-ero rođene ženske dece, i to, pre svega, u Aziji i Pacifičkoj oblasti, dok je u drugim zemljama Evrope, Amerike i bivšeg Sovetskog Saveza prisutna blaga brojčana nadmoć žena. Selektivnim pobačajima u Kini na 100 muških beba dolazi 88 ženskih beba.

Tradicionalno preferisanje sinova duboko je ukorenjeno u strukture društva. U Kini i Indiji sinovi donose veći socijalni prestiž. Samo muškarci mogu provoditi tradicionalne kultove. Obzirom da se devojčice udaju u druge porodice, samo sinovi predstavljaju osiguranje egzistencije roditelja u njihovoj starosti. U društvima gde je uobičajeno da devojke pri udaji sa sobom nose miraz, odnosno gde su roditelji mladenke obavezni platiti miraz. Ubijanje novorođene ženske dece kao rešavanje problema miraza sve se više prihvata u siromašnim delovima Indije.

U Kini je koren problema u tome da država želi nasilno i po svaku cenu nametnuti ideal "porodice sa jednim detetom". Ovo jedno dete, onda, po želji roditelja treba da bude dečak. U regionima gde žene imaju nešto više ekonomske moći, zato jer rade ili pomažu u poljoprivredi, te tako i igraju ulogu u ostvarivanju prava na penziju ili doprinose kućnom budžetu, preferisanje muške dece nije izraženo ili nije tako jako izraženo.

Šta se preduzima protiv tradicionalnog preferisanja muške dece? U Kini i Indiji zabranjeno je prenatalno određivanje pola deteta i selektivni pobačaji. Nažalost, sami zakoni ne mogu stati u kraj ovakvoj praksi.

3.5 Silovanje

Silovanja su prisutna praktično u svim današnjim društvima, čak i u državama za koje još uvek ne postoje zvanični podaci. Po UN-ovim izveštajima u sledećim zemljama često dolazi do

silovanja: Avganistan, Gvajana, Kambodža, Kolumbija, Mozambik, Namibija, Nepal, Pakistan, Peru, Filipini, Slovačka Republika, Uganda i Zair. U Nemačkoj, El Salvadoru, Mikroneziji, Irskoj, Jordanu, Keniji, Peruu, Sejšelimu, Švedskoj, Tadžikistanu primetan je više-manje znatan porast silovanja u poslednje vreme. Samo u Mauretaniji, Laosu, Džordžiji i Tunisu primećen je pad broja silovanja.

Činjenično stanje kod silovanja brojevima sigurno nije obuhvaćeno, obzirom da su crne cifre, pretpostavlja se, zaista visoke. Često se u statistikama koriste podaci silovanja prijavljenih policiji. Studija koja je provedena u Kanadi, Novom Zelandu, Velikoj Britaniji, SAD-u i Južnoj Koreji pokazala je da 8-15% žena bude silovano u njihovom mladalačkom dobu. Ako se tu još uračunaju pokušaji silovanja brojka se povećava do 20-27%.

Strah od silovanja sastavni je deo svakodnevnice žena u većini zemalja ovog sveta. One ograničavaju svoje polje delovanja i kretanja i traže zaštitu muškaraca. Ženama koje su u begu ili se nalaze u izbegličkim logorima posebno pretilo silovanje. Počinioци su u ovakvim slučajevima uglavnom pripadnici vojske i službi, banditi, izbeglice muškarci, koji se nalaze u istom izbegličkom logoru, ili muški pripadnici sukobljenih etničkih grupa. Seksualne usluge moraju se davati u zamenu za robu, novac, mušku zaštitu, ili kao "ulazna viza" na granicama nekih zemalja. U mnogim državama sveta ženske zatvorenice bivaju seksualno zlostavljane od strane policije ili zatvorskih čuvara ili im se pretilo seksualnim zlostavljanjem kako bi se iz njih izvukle informacije.

Silovanje je forma dokazivanja moći i održanja kontrole nad silovanom ženom. Tako se predstave silovanja mogu naći još u mitovima i legendama o stvaranju zemlje i sveta. Silovanje služi kako bi se žene obeshrabrile i uzdrmale u njihovoj psihičkoj stabilnosti. **Posledice su mnogobrojne:**

- fizičke posledice: veoma često teške povrede, seksualno prenosive bolesti;

- psihičke posledice: trauma sa dugoročnim simptomima (stanje straha, potiskivanje, poremećaji sna i ishrane, poteškoće sa koncentracijom, apatija i depresija, seksualne smetnje, nizak osećaj samopoštovanja, sklonost prema samoubistvu, upotreba droga i alkohola);

- socijalne posledice: neželjena trudnoća, povlačenje i socijalna izolacija, poremećaji komunikacije sa porodicom. Socijalne posledice silovanja mogu se pojavljivati i pratiti čak do treće i četvrte generacije potomaka silovane žene.

Osim toga, žrtve imaju problema sa dokazivanjem silovanja ukoliko im počinilac nije naneo teže fizičke povrede ili ukoliko su poznavale počinioца. U Pakistanu žene moraju imati čak četiti muška svedoka koji će potvrditi silovanje, inače im pretilo kazna zbog prevare u braku.

Reforme bi trebale doprineti tome da je ženama lakše prijaviti slučaj silovanja. U nekim zemljama uspostavljene su posebne policijske stanice ili odeli policijskih stanica u kojima radi samo žensko osoblje.

Trgovina ženama i devojčicama

Već krajem 19. veka problem trgovine ženama i devojčicama u cilju prostitucije postao je javan. Prema izveštajima UN-a danas su trgovinom ženama posebno pogođene žene i devojčice iz južne i jugoistočne Azije (Burma, Kina, Kambodža, Laos, Nepal, Tajvan, Tajlan, Vijatnam), iz istočne Evrope (Baltik, Ukrajina), te iz Južne Amerike (Brazil). Stvarna mera trgovine ženama teško se može odrediti. Po podacima lokalnih NGO samo u Tajlandu preko 2 miliona žena rade kao prostitutke.

Ženama se obećava dobro plaćen posao u nekoj drugoj zemlji. Nakon prelaska granice njima se oduzima pasoš i bivaju prisiljene na rad u bordelima. One su prisiljene raditi pod uslovima koji su ravni onima iz robovlasničkog vremena, a i plaćene su veoma malo, obzirom da su se zadužile kod trgovaca koji su preuzeli troškove puta i dolaska u dugu zemlju. Socijalna izolovanost, nasilje i boravak u stranoj zemlji još više povećavaju zavisnost žrtve. [Tradicionalno preferisanje](#)

[muške dece](#), težak finansijski položaj ili jednostavno lakovernost koja je prisutna kod roditelja vodi do toga da se u nekim zemljama (Kambodža, Tailand) ženska deca prodaju. Međutim, neredak je slučaj i nasilnog odvođenja žena ili devojčica od njihovih roditelja.

Tržište trgovine ženama je u stalnom porastu i već se može meriti sa tržištem droge i oružja. Nizak društveni status žena, diskriminisanje silovanih, razvedenih ili udovica doprinose jednako dobro, kao i njihova životna situacija (nemogućnost pronalaska posla ili nastavka obrazovanja, siromaštvo), razvoju i održanju ovog posla koji je nedostojan čoveka.

Od 1904. godine postoje međunarodni sporazumi za suzbijanje trgovine ženama, tako između ostalog i međunarodni sporazum za suzbijanje trgovine devojčicama i njihovu zaštitu od 18. maja 1904. (koji je izmenjen i dopunjen 1949. godine). Međunarodni sporazum o suzbijanju trgovine devojčicama od 4. maja 1910. godine obavezuje države potpisnice (do 1989. godine ovaj sporazum potpisala je 71 država) na kažnjavanje dela kao što su provođenje prisilne prostitucije, te navođenje maloletnica na prostituciju.

Lokalni zakoni za suzbijanje prostitucije uglavnom se odnose dosta kritički prema žrtvama, koje od države bivaju gonjene kao ilegalne imigrantkinje ili prostitutke, dok svodnici nakon uplate kaucije i korupcije opet dolaze na staro mesto započinjući sa novim devojčkama. U mnogim zemljama EU-a žena se može obratiti sudu tek kada poseduje dozvolu boravka u dotičnoj zemlji.

3.6 ZBOG CEGA ŽENE TRPE NASILJE

Razlozi za to su mnogobrojni i mogu se podijeliti na one koji su vezani za subjektivni osećaj žrtve, i razloge koji se ticu predrasuda okoline i opšte društvene nebrige i zanemarivanje ovog problema.

LJUBAV, NADA I STRAH SU TRI OSNOVNE POKRETACKE SNAGE KOJE DRŽE CIKLUS NASILJA U “STALNOM POKRETU”.

Osim toga, postoje i drugi razlozi kao što su:

- obecanja
- izjednačavanje zlostavljanja sa osećajem ljubavi - krivica
- nepoverenje koje žena žrtva nasilja ima od strane ljudi u svom okruženju
- Kada žena žrtva nasilja misli da “može promeniti” nasilnika tokom određenog perioda vremena
- Kada žena žrtva nasilja ima nizak nivo samopoštovanja
- Kada žena žrtva nasilja ima strah da će time što napusti nasilnika ostati sama
- Strah žene žrtve nasilja da će njen odlazak provocirati nasilnika
- Briga žene žrtve nasilja da će odlazak ili razvod imati negativan uticaj na decu
- Jaka tradicionalna ili religiozna ubeđenja
- Nedostatak informacija o mogućnostima pravne i institucionalne zaštite od nasilja u porodici.
- Prethodni neuspeli pokušaji žene žrtve nasilja da dobije podršku od strane prijatelja, rodaka, policije i sl.

KAKO IZGLEDA BRAK ILI VEZA KOJI NISU NASILNI

Brak ili veza koji nisu nasilni se zasnivaju na međusobnom poštovanju i nenasilju, te na uspostavljanju zajedničkih i individualnih ciljeva i granica u međusobnom odnosu partnera. Ovakav odnos može imati sledeće karakteristike: poštovanje, poverenje i podrška, iskrenost, odgovoran odnos oba roditelja prema deci, podela odgovornosti, ekonomsko partnerstvo i uzajamno ponašanje roditelja u kojem nema prijetnji, fizičkog i psihološkog zlostavljanja i

manipulacije bilo koje vrste.

4 KAKO IZGLEDA PROFIL NASILNIKA

U praksi se najčešće mogu identifikovati **tri tipa nasilnika**, uz napomenu da svaki individualni slučaj nasilja ima svoje specifičnosti.

TIPIČNI NASILNIK se dobro snalazi u društvu, nema vidljivih problema sa mentalnim zdravljem, nije nikada imao problema sa policijom. Javni stav prema nasilju je negativan. Nasilje koje sprovodi nad žrtvama nije često brutalan, i nakon toga oseća žaljenje, i pokazuje jako izražen stid ili vlastitu krivicu.

NASILNIK KOJI POKAZUJE SINDROM POREMEĆAJA LIČNOSTI podržava nasilje kao uobičajenu reakciju na bilo kakvu konfliktnu situaciju, pokazuje simptome poremećaja ličnosti, kao što su narcizam, teatralnost i sl. Verovatno redovno konzumira alkohol ili drogu i da je već ranije imao problema sa policijom.

NASILNIK KOJI POKAZUJE SINDROM ASOCIJALNOG POREMEĆAJA LIČNOSTI gotovo sigurno ima kriminalnu prošlost i utvrđenu dijagnozu mentalnog oboljenja. Iskazuje snažno sociopatsko ponašanje i tešku zavisnost o alkoholu ili drogama.

KAKO NASILNIK SPROVODI NASILJE

- ljubomoran na žrtvu
- kontrola i izolacija žrtve
- sindrom “podvojene ličnosti”
- eksplozivni temperament
- nerealna očekivanja
- okrivljivanje drugih problema
- okrivljivanje drugih za osećanje
- hiper osetljivost
- projekcija
- verbalno i fizičko nasilje
- negiranje nasilja
- ciklus nasilja i osjećanja krivice

NEKE OD ČINJENICA O POSLEDICAMA KOJIMA SU IZLOŽENA DECA KROZ NASILJE U PORODICI

1. Svaki put kada je majka izložena nasilju, dete je takođe direktno ili indirektno pogođeno nasiljem:

- Kada je majka zlostavljana, njeno dete to vidi, čuje i oseti.
- Kada je majka zlostavljana, njeno dete oseća zbunjenost, stres i strah
- Kada je majka zlostavljana, njeno dete može osećati krivicu što je ne može zaštititi ili može

misлити da je ono uzrok što majka dobija batine, ukoliko majka odluči da napusti nasilnika, dete može osećati krivicu što se porodica raspala.

- Kada je majka zlostavljana, njeni sinovi mogu odrasti sa naučenim nasilničkim oblicima ponašanja, te zlostavljati svoje partnerke, ali i njene kćerke mogu razviti osećaj da je nasilje normalan oblik komunikacije između muškarca i žene, te i same razviti toleranciju prema nasilju koje im se lično dogodilo u porodici koju osnuju u kasnijem periodu svog života.

- Kada je majka zlostavljana, deca takođe mogu biti fizički zlostavljana ili zanemarena dok majka pokušava da se bori sa svojom vlastitom traumom.

2. Deca majki koje su žrtve nasilja pokazuju svoj bol kroz niz fizičkih i emocionalnih problema.

- Deca koja žive okružena nasiljem se češće razboljevaju i generalno imaju više zdravstvenih problema nego deca koja žive u porodicama u kojima postoji normalan odnos između roditelja. Zdravstvene tegobe uključuju česte bolove u stomaku, glavobolje, mokrenje u krevet i slično. Zdravstveni problemi su još više izraženi ukoliko su deca i sama žrtve nasilja u porodici.

- Deca čije su majke žrtve nasilja imaju česte psihicke i emocionalne probleme. U predškolskoj dobi, deca pokazuju napredak ispod proseka za svoju starosnu dob i smanjenu privrženost osobama u svom okruženju. Istraživanja pokazuju da su dečaci u školskoj dobi naročito podložni iskazivanju većeg stepena agresivnosti i ozbiljnim problemima u ponašanju.

3. Deca majki žrtve nasilja, naročito dečaci, su izložena velikom riziku da će kada odrastu i sama ponavljati iste oblike nasilničkog ponašanja kojima su direktno ili indirektno bili izloženi u detinjstvu.

Postoje verovanja da žene žrtve nasilja samo "ponavljaju ulogu" koju su videle od svojih majki jer su kao deca bile svedoci nasilja u bliskom okruženju. Osim toga, naša društvena tradicija ohrabruje dečake da se ponašaju agresivno, da pokazuju fizičku snagu i primenjuju je na drugima, što samo pojačava efekte nasilja u porodici koji služe kao model "pravila ponašanja".

Devojčice uče da moraju biti "slabe i nežne", da se pokoravaju i prihvataju kao pravilo, dominantnu ulogu muškarca u porodici i društvu.

Ovakve društvene vrednosti ohrabruju devojčice da prihvate način na koji ih tretiraju njihovi muževi i da očekuju da će oni primeniti fizičku silu da održe "kontrolu" nad ljudima u svom bliskom okruženju.

ŠTA ŽENA KOJA TRPI NASILJE MOŽE UČINITI DA SE ZAŠTITI

- Može da razgovara sa nekim o onome šta joj se desilo
- Može da napravi strategiju "odlazaka"
- Da razmisli o tome da se skloni na sigurno mesto, čak i ako u tom trenutku ne nameravate da napusti nasilnika.
- Može, takođe kontaktirati neku od ženskih nevladinih organizacija koje se bave psihosocijalnom podrškom žena i dece žrtvava nasilja
- da dokumentuje svoje povrede;
- da prijavi nasilje policiji

Pored NVO, u svakom gradu postoje centri za socijalni rad koji takođe imaju razvijene programe rada sa žrtvama nasilja u porodici i obučene timove ljudi koji pružaju podršku.

Nasilje u porodici je obrazac ponašanja

Nasilje u porodici u Srbiji nije izolovani incident već obrazac ponašanja, a izvršilac porodičnog nasilja je u 91,5 odsto slučajeva muškarac, pokazuje istraživanje *Autonomnog ženskog centra*.

Gotovo polovina nasilnika ne priznaje izvršeno krivično delo, što je, u poređenju sa istraživanjem od pre pet godina, dvostruko veći procenat u odnosu na one koji priznaju da su počinili nasilje. Većina nasilnika (22,9 odsto) ima između 41 i 48 godina, skoro 17 odsto su muškarci od 25 do 32 godine, 15 odsto nasilnika je starosti od 33 do 40 godina, a među starijima od 65 godina ima najmanje nasilnika (6,4 odsto). Sudska praksa je pokazala da je dominantan oblik nasilja u porodici nasilje prema bračnom drugu, odnosno ženi (48,9 procenta), vanbračnoj i razvedenoj ženi (18,20 odsto), zatim prema roditeljima, deci, svekrvi, pastorku, dedi, babi i sestri. Veliki je procenat nasilja dece prema roditeljima i iznosi 14,3 odsto, dok je dete žrtva roditeljskog nasilja u 8,6 odsto slučajeva

Prikupljeni podaci pokazuju da akti nasilja nisu izolovani incidenti, već pokazatelji obrasca zlostavljanja koje se dešavalo u dužem vremenskom periodu. S tim u vezi zabrinjava činjenica da se čak 63,5 odsto žrtava, uglavnom žena, nikada nikome nije obratilo za pomoć iako su nasilje trpele godinama, pa i decenijama. Među počiniočima nasilja najčešće se pominju zanimanja inženjer, stomatolog, mašinski tehničar, srednjoškolski profesor, umetnik, lekar, zemljoradnik, oficir, trgovac, stolar, ekonomista, doktor medicinskih nauka, vodoinstalater, socijalni radnik, pravnik, veterinar, pilot, taksista, pekar, mašinbravar, fizioterapeut, aviomehaničar...

Takva "paleta" nasilnika samo potvrđuje opštevažeći stav da izvršioци nasilja u porodici pripadaju svim društvenim slojevima, da su različitiog obrazovanja i različitih zanimanja.

Fizičko nasilje je najzastupljeniji oblik nasilja (48,6 odsto), fizičko i psihičko nasilje čini 36,1 procenat, dok je u ostalim slučajevima vršeno različito psihičko nasilje. Kad su u pitanju roditelji, deca ih najčešće udaraju rukama po glavi i telu, ali i roditelji znaju da budu veoma surovi i brutalni u kažnjavanju dece.

Psihičko nasilje u većini slučajeva podrazumeva uvrede, psovke, pretnje ubistvom, da će žrtvu iseći nožem i zapaliti, isterati iz kuće, stavljanje kuhinjskog noža pod grlo, paljenje stvari po kući, stavljanje konopca oko vrata, uskraćivanje lekova i odlazaka kod lekara ili postavljanje prislušnih uređaja u stanu da bi se kontrolisala supruga.

Pored toga, potvrđeno je da je nasilje u društvu direktno povezano sa porastom nasilja u porodici, da su posledice izloženosti nasilju brojne i da bitno utiču na mentalno zdravlje žrtve, ali i na one koji posmatraju nasilje (decu).

Otuda psiholozi, socijalni radnici i pedagozi upozoravaju da je porodično nasilje opasno po celo društvo jer "količina" nasilja doživljena u detinjstvu doprinosi razvoju i pribegavanju nasilju u međuljudskim odnosima u odraslom dobu.

Tanja Ignjatovic iz Autonomnog ženskog centra istice, da nasilje nad ženama *unistava mir, sigurnost i demokratiju i prepreka je razvoju*, ne samo Srbije već i cele Evrope. Nasilje nad ženama je rezultat istorijski nejednake moci između žena i muškaraca, koje vodi ka ozbiljnoj diskriminaciji žena, kako u okviru društva, tako i u porodici kao njenoj osnovnoj celiji.

- Srbija nema Nacionalni plan za borbu protiv nasilja nad ženama, niti posebno telo koje bi se bavilo ovom problematikom. Mada je 2005.god. izradjen Polazni okvir nacionalne strategije protiv nasilja koji ne prepoznaje rodnu dimenziju nasilja.

– Novim Porodicnim zakonom uvedene su mere zastite od nasilja u porodici u postupku koji je narocito hitan, dok novi Zakon o prekršajima, predvidja zastitne mere koje se mogu koristiti u situacijama kršenja javnog reda i mira ucinjenjih u porodici.

- Iako zakonski dobro resene, mere zastite se nedovoljno primenju (posebno iseljenje nasilnika), a parnicni postupci pokazuju izrazitu neefikasnost (dugo trajanje i visoke troskove procesa), cime se bitno umanje svrha mera i njihova dostupnost najsiromasnijim ženama.

- Ne postoje standardizovani protokoli o postupanju policije, strucnih radnika u centrima za socijalni rad i medicinskog osoblja u zdravstvenim ustanovama, niti operacionalizovani sporazumi o saradnji izmedju institucija.

- Drzava nema programe za rad sa nasilnicima.

- Srbija nema strategiju predstavljanja nasilja u medijima, te se ono (često) predstavlja senzacionalistički, bez posredovanja zaštite licnih podataka, uz zloupotrebu zrtve. Drzava do sada nije organizovala nijednu nacionalnu kampanju protiv nasilja u porodici. Kampanje sa nacionalnom pokrivenoscu organizuju Mreza zenskih organizacija, bez finansijske podrške drzave.

U okviru programa «Jačanje kapaciteta lokalnih vlasti» gradska opština Lazarevac dala je posebne rezultate za projekat “[Povežimo zajednicu](#)”, koji realizuje u partnerstvu sa Gradskim centrom za socijalni rad – Odeljenje Lazarevac i Autonomnim ženskim centrom. Dve ključne aktivnosti koje su doprinele povezivanju profesionalaca u zajednici:

- Osnivanje mobilnog tima dostupnog 24 sata sedam dana u nedelji, čime je GCSR Odeljenje u Lazarevcu postalo dostupno policiji, zdravstvenim službama i građanima Lazarevca za intervencije u svim hitnim slučajevima

- Organizovanje redovnih mesečnih “konferencija slučajeva” za multidisciplinarno planiranje mera zaštite od nasilja u porodici.

Gradska opština Lazarevac je uzela aktivno učešće u finansiranju ovog projekta, radi njegove održivosti, kao i u povezivanju relevantnih institucija, radi podsticanja sveobuhvatnog pristupa u izgradnji modela koordiniranja službi u zajednici.

5 ZAKLJUCAK

Jedna od najčešćih predrasuda u tradicionalnom, patrijarhalnom društvu kakvo je naše jeste da je **porodica kao nukleus društva** najbezbednije mesto i da je kao takvu treba po svaku cenu sačuvati.

U našoj zemlji nisu se do sada sprovodila sisrematska istraživanja na nacionalnom nivou o stvarnom obimu, karakteristikama i oblicima ispoljavanja nasilja u porodici. Dosadašnja empirijska istraživanja, izvedena od strane nekih nevladinih organizacija pokazuju da je svaka treća žena u Srbiji pretrpela neki oblik fizičkog nasilja, a svaka druga neki oblik psihičkog nasilja. Statistika u Srbiji se ne razlikuje bitno od statistike bilo gde u svetu. Nasilje u porodici se, takođe, jednako javlja u svim socijalnim slojevima, područjima i vremenskim periodima. Predpostavlja se da je siva brojka, odnosno broj slučajeva koji se ne prijavljuju mnogo veći, po nekim podacima čak 20 neprijavljenih na jedan prijavljen slučaj.

Kako je nasilje u porodici *društveni*, a ne privatni problem, cilj aktivnosti lokalne zajednice u prevenciji i rešavanju problema nasilja je stvaranje mreže institucija od kojih svaka ima specifičnu ulogu i definisanu proceduru. Samo multidisciplinarni pristup i saradnja institucija lokalne zajednice (sudovi, organi bezbednosti, centar za socijalni rad, zdravstvene i obrazovne ustanove i dr.) može da dovede do efikasnih rešenja.

Ono što je najvažnije za efikasnu, brzu i dobru intervenciju su stavovi i uverenja ljudi kojima se obraća žrtva nasilja. Nažalost, stavovi i uverenja su često formirani na osnovu predrasuda, stereotipa i poruka koje dobijamo putem procesa socijalizacije. Naša patrijarhalna kultura nam šalje poruke o nejednakom položaju polova, tradicionalnoj ulozi žene i muškarca u porodici i društvu, gde je žena ta koja je podređena, koja je stub kuće i na kojoj je odgovornost da sačuva porodicu po svaku cenu. Brojni su slučajevi žena koja je žrtva nasilja, prijavi svog partnera policiji, centra za socijalni rad ili tužilaštvu, ali naiđe na osudu i procenjivanje njene odgovornosti u svemu tome. Psiholozi kažu da je najvažnije verovati u iskaz žene ili deteta, dok je odgovornost, krivica i sramota za nasilje u porodici uvek na nasilniku, a ne na žrtvi. Većina njih još uvek ne prihvata činjenicu da je nasilje u porodici krivično delo, koje podleže kazni predviđenoj zakonom kao i svako drugo krivično delo.

Svako ko ima sumnju ili saznanje da se nasilje u porodici dešava, bilo da je službeno ili privatno lice, ima zakonsku obavezu da to prijavi. Službena lica iz bilo koje institucije imaju obavezu da dopisom obaveste tri institucije: centar za socijalni rad, policiju i tužilaštvo, koji u skladu sa svojim nadležnostima, sprovode dalju proceduru.

Iz svega navedenog, kao i iz brojnih istraživanja u svetu i kod nas, može se zaključiti da porodica nije uvek najbezbednije mesto za ženu i dete. Porodica i porodične vrednosti, kao i pojedini članovi porodice, mogu da se zaštite i odbrane primenom zakona i promenom načina razmišljanja društva o rodu i rodnoj ravnopravnosti, a ne ćutanjem, ignorisanjem i trpljenjem.

To je i jedini način da nasilje u porodici preraste iz privatnog u društveni problem i učini se vidljivijim, da se žrtve i njihove potrebe uvažavaju, a počinioci sankcionišu.

6 LITERATURA

- ❖ Anđelka Milić: Sociologija porodice, Čigoja štampa Beograd, 2001.
- ❖ Marko Mladenović: Osnovi sociologije porodice, Beograd, 1977.
- ❖ Mišel Baret: Potčinjena žena, "Rad", Beograd, 1983.
- ❖ PjerBurdije: Vladavina muškaraca, Podgorica, 2001.
- ❖ Abu Al Wahab Bovhdiba: Vrt milovanja (seksualnost i islam), Ljubljana 1994.

Posetite nas klikom na sajtovima ispod:

[SEMINARSKI RADOVI](#) [DIPLOMSKI](#) [MATURSKI RAD](#)
[SEMINARSKI](#) [DIPLOMSKI RAD](#) [SEMINARSKI](#)
[ESEJI](#) [FACEBOOK SEMINARSKI](#)

Uspostavljanjem ovog projekta, zadovoljila se i veoma prisutna potreba za specijalizovanim timom, koji će na studente i omladinu pravovremeno i adekvatno delovati u edukativnom i pozitivno usmeravajućem pravcu, ali i predstavljati efikasnu podršku u pisanju sopstvenih radova

(seminarskih, maturskih, maturlnih, diplomskih, master, magistarskih, doktorskih, eseja)

TIM VRHUNSKIH PREVODILACA PREVODI ZA VAS SA I NA SLEDEĆE JEZIKE:

ENGLESKI, FRANCUSKI, ŠPANSKI, NEMAČKI, ITALIJANSKI